

## **Нормативно-правове регулювання обліку іноземної валюти**

Організація та методика обліку є важливими для кожного суб'єкта господарювання. Це базується на тому, що система обліку забезпечує формування на підприємстві достовірної інформації про стан і рух активів, власного капіталу та зобов'язань підприємства, результати діяльності, пов'язаної з розрахунками підприємства за господарськими операціями зовнішньоекономічної діяльності.

Методичні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про операції в іноземній валюті визначає П(С)БО 21 [1].

Згідно до п. 5 П(С)БО [1] операції в іноземній валюті під час первісного визнання відображаються у валюті звітності шляхом перерахунку суми в іноземній валюті із застосуванням валютного курсу на дату здійснення операції (дата визнання активів, зобов'язань, власного капіталу, доходів і витрат). Валютним курсом згідно з п. 4 П(С)БО 21 [1] є встановлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни.

Таким чином, придбану іноземну валюту при первісному визнанні слід відображати із застосуванням установленого Національним банком України курсу гривні до грошової одиниці іншої країни на дату здійснення операції (дату визнання іноземної валюти, тобто дату переходу цього активу під контроль підприємства-покупця).

Проте комерційний курс, за яким підприємство придбаває іноземну валюту, досить часто відрізняється від курсу, установленого Нацбанком України. За таких обставин сума, сплачена підприємством за іноземну валюту, відрізнятиметься від суми, за якою іноземну валюту зараховано на баланс при первісному визнанні (тобто від балансової вартості валюти).

Облік іноземної валюти, яка знаходиться на рахунках в установах банків, ведуть підприємства на активному грошовому рахунку 31 "Рахунки в банках". До нього відкривають такі субрахунки:

- 311 "Поточні рахунки в національній валюті";
- 312 "Поточні рахунки в іноземній валюті";
- 313 "Інші рахунки в банку в національній валюті";
- 314 "Інші рахунки в банку в іноземній валюті".

Готівку в іноземній валюті обліковують на рахунку 30 "Каса". До нього також є окремий субрахунок 302 "Каса в іноземній валюті".

За наявності на підприємстві лише національної валюти використовують тільки субрахунок 301 "Каса в національній валюті", а якщо є іноземна валюта,

то і субрахунок 302.

Інструкцією № 291 [2], яка регулює порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з іноземною валютою, встановлено:

додатну різницю між ціною купівлі-продажу іноземної валюти та її балансовою вартістю належить відображати на субрахунку 711 «Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти»;

від'ємну різницю між ціною купівлі-продажу іноземної валюти та її балансовою вартістю слід відображати на субрахунку 942 «Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти».

Проте, наведені вище рекомендації Інструкції № 291 [2], які визначають порядок ведення обліку на субрахунках 711 і 942, виправдані при продажу іноземної валюти підприємством.

Якщо підприємство придбаває іноземну валюту, то в бухгалтерському обліку таку операцію відображають так:

додатну різницю між ціною придбання іноземної валюти та її балансовою вартістю відображають на субрахунку 942 «Витрати на купівлю-продаж іноземної валюти»;

від'ємну різницю між ціною придбання іноземної валюти та її балансовою вартістю відображають на субрахунку 711 «Дохід від купівлі-продажу іноземної валюти».

Статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів, вважаються монетарними статтями. Монетарні статті в іноземній валюті на кожну дату балансу відображаються з використанням валютного курсу на цю дату.

Визначення курсових різниць за монетарними статтями в іноземній валюті проводиться відповідно до п. 8 П(С)БО 21 [1] на дату здійснення господарської операції та на дату балансу.

Якщо курсові різниці визначаються за монетарними статтями, пов'язаними з операційною діяльністю підприємства, то інформація про доходи та витрати (втрати) від таких різниць узагальнюється відповідно на субрахунку 714 «Дохід від операційної курсової різниці» та субрахунку 945 «Втрати від операційної курсової різниці».

Якщо ж курсові різниці визначаються за монетарними статтями (активами й зобов'язаннями), пов'язаними з фінансовою та інвестиційною діяльністю підприємства, то інформація про доходи та витрати (втрати) від таких різниць узагальнюється відповідно на субрахунку 744 «Дохід від неопераційної курсової різниці» та субрахунку 974 «Втрати від неопераційних курсових різниць».

Щодо плати за послуги банків, а також витрат, пов'язаних з купівлею-продажем валюти, то згідно з п. 18 П(С)БО 16 [3] є адміністративними витратами і, відповідно, відображаються за дебетом рахунку 92 «Адміністративні витрати».

Таким чином, можна зробити такі висновки:

Зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів господарювання включає в себе перелік експортно-імпортних операцій, неторговельних операцій, особливістю яких є високий рівень валютних, операційних, інвестиційних ризиків. Здебільшого зовнішньоекономічні операції передбачають проведення розрахунків у іноземній валюті, при цьому важливим є врахування розриву між моментом відвантаження товарів, надання робіт та по слуг та здійснення їх оплати.

Розрахунки в іноземній валюті є важливою складовою зовнішньоекономічної діяльності. Для обліку розрахунків за зовнішньоекономічними контрактами підприємству варто відкривати субрахунки до рахунків обліку грошових коштів для розмежування трансакцій у національній та у іноземних валютах.

Висвітлення розрахунків у іноземній валюті у фінансовій звітності розкриває проблеми вибору оптимальних форм здійснення трансакцій за зовнішньоекономічними контрактами та ведення їх управлінського обліку, що визначає напрями перспективних досліджень.

### **Список використаних джерел**

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів», затверджене наказом Мінфіну від 10.08.2000 р. №193. зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

3. Витрати: Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31.12.99 № 318 зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>.

**Кисельова А.А.**

*Науковий керівник - Зінченко О.В., к.е.н., доцент*

Київський національний університет  
технологій та дизайну

*м. Київ*

### **Особливості методики синтетичного та аналітичного обліку імпортних операцій**

Проблемами здійснення експортно-імпортних операцій в умовах ринку на теоретично-методичному рівні займаються такі вчені, як Бутинць Ф. Ф., Бабій Л.І., Грилицька А.В, Зінь Е.А., Козик В. В., Коваленко Г.М., Місяць Н. О,